

Галузь зв'язку як об'єкт державного контролю

Конституція України [1] у ст. 3 проголошує, що головним обов'язком держави є утвердження та забезпечення прав і свобод людини і громадянина, а також встановлює принцип, згідно з яким саме ці права і свободи та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, яка відповідає перед людиною за свою діяльність.

Одним із інструментів досягнення поточних і перспективних цілей у процесі формування в Україні розвинутого громадянського суспільства, розбудови її як демократичної, соціальної, правової держави є державний контроль. Він є одним із чинників ефективності прийняття управлінських рішень на державному рівні, необхідною умовою їх реального виконання.

У зв'язку з цим потребують переосмислення правові питання державного контролю як взагалі, так і в окремих галузях господарювання, зокрема – галузі зв'язку. Практика здійснення державного контролю як однієї із форм управлінської діяльності залишається в наш час неефективною, оскільки робота контролюючих органів недостатньо впорядкована, а створення нової системи державного контролю відбувається вкрай повільно і суперечливо, не ґрунтуючись на достатніх науково-теоретичних напрацюваннях. Зокрема, не враховується, що на противагу домінуючій у минулому каральній ролі контролю, він має набувати переважно інформаційно-аналітичного змісту.

У Конституції України [1] (п. 9 Розділу XV «Перехідні положення») сформульовано положення про необхідність прийняття законів, що регулюють діяльність державних органів щодо контролю за додержанням законів. Проте вирішення проблеми забезпечення законності шляхом здійснення державного контролю повинно розпочатися насамперед з аналізу загальнотеоретичних уявлень щодо державного контролю як елемента правової системи, оновлення змісту доктринальних суджень про державний контроль з урахуванням реалій сьогодення.

Особливо актуальним є питання здійснення державного контролю у різноманітних сферах господарювання. Такий контроль має використовуватися як засіб, що дає можливість повніше аналізувати стан справ та дозволяє вчасно попередити настання нестандартних ситуацій чи можливих відхилень від прийнятих управлінських рішень, вчинення неправомірних дій. І лише за наявності таких наслідків настає черга застосування примусових заходів [2, с. 118]. Не є виключенням й сфера зв'язку, яка з кожним днем набирає обертів у своєму розвитку. Необхідно констатувати, що на сьогодні в юридичній літературі приділяється недостатня увага державному контролю в окремих сферах, а особливо в тих, що в останній період набувають стрімкого розвитку. Для вітчизняної правової науки розробка проблем державного контролю у сфері зв'язку на сучасному етапі є порівняно новим напрямом наукового пошуку, який має враховувати реальності сьогодення.

Нині простежується тенденція стрімкого зростання потреби у використанні найрізноманітніших, у тому числі й новітніх, засобів зв'язку. В Україні, як і в всьому світі, широко використовується стільниковий, поштовий та електричний зв'язок. Сучасний зв'язок є однією з пріоритетних галузей економіки, завдання якої полягає у задоволенні відповідних потреб вимогливих споживачів [3, с. 293]. Проте, поряд з підвищенням якості зв'язку, значна увага повинна приділятися й безпеці людини і громадянина як користувача його послугами. Тому і виникла потреба у дослідженні проблем державного контролю саме в цій сфері. Однак питання адміністративно-правового регулювання державного контролю в галузі зв'язку не досліджувалось у необхідному обсязі.

Наукові дослідження функціонування державного контролю проводили такі вчені, як В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, І.В. Арістова, В.Г. Благодарний, В.А. Галкін, В.М. Гарашук, С.М. Гусаров, С. Деконенко, С.А. Дятлов, В.П. Зверев, В.В. Ковальська, В.П. Конецька, Т.М. Корнева, С.О. Кузніченко, А.Г. Кучеренко, А.І. Марущак, В.Я. Мацюк, А.М. Мельник, Р.С. Мельник, М.М. Мойсеев, О.М. Музичук, П.І. Орлов, А.І. Ракитов, Е. Садковська,

М.Ф. Тардаскін, А.С. Титов, А.А. Чернов, В.Е. Чиркин, М.С. Шалумов, В.С. Шестак, В.О. Шкред, Ю. Юхимович та інші. Окремі питання щодо стану, проблем та перспектив розвитку галузі зв'язку досліджувала Н. Богун.

Законодавець до сфери зв'язку відносить:

– поштовий зв'язок – приймання, обробка, перевезення та доставка (вручення) поштових відправлень, виконання доручень користувачів щодо поштових переказів, банківських операцій;

– телекомунікації (електрозв'язок) – передавання, випромінювання та/або приймання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого роду по радіо, дротових, оптичних або інших електромагнітних системах;

– радіозв'язок – електрозв'язок, який здійснюється з використанням радіохвиль.

У сфері зв'язку базовим нормативно-правовим актом виступає Закон України «Про телекомунікації» від 18 листопада 2003 р. [4], який замінив Закон України «Про зв'язок» від 16 травня 1995 р. [5]. Ним визначено основні положення стосовно органів влади, що мають право здійснювати регулювання сфери зв'язку, принципи діяльності в галузі телекомунікацій та сфера дії зазначеного Закону, чітко сформульовані права та обов'язки споживачів.

Проаналізувавши чинну нормативно-правову базу, що регулює відносини в галузі зв'язку, можна дійти висновку, що визначення галузі зв'язку як об'єкта державного контролю ми можемо віднайти у ст. 2 Закону України «Про зв'язок» від 16 травня 1995 р., проте він уже втратив чинність на підставі Закону України «Про телекомунікації». Так, вказана стаття визначала, що зв'язок є однією з пріоритетних і найважливіших галузей в Україні і покликаний задовольняти потреби споживачів, органів державної влади, місцевого самоврядування, оборони та безпеки держави в засобах і послугах поштового та електричного зв'язку.

Нині ж чинний Закон України «Про телекомунікації», на жаль, не дає такого визначення. На нашу думку, це є значним недоліком. Адже в Законі України «Про телекомунікації» не розкрито ґрунтовне визначення сфери (галузі зв'язку), на яку він поширює свою дію. У Законі йдеться лише про відносини суб'єктів ринку телекомунікацій щодо надання та отримання телекомунікаційних послуг і використання телекомунікаційних мереж загального користування. Про це свідчить, зокрема, норма ч.1 ст.5 Закону [4]. Тобто маємо ситуацію, коли галузь зв'язку як сфера дії певних нормативно-правових актів прирівнюється до самих лише правових відносин у цій галузі. Тоді виходить, що питання повноважень та функцій контролюючих органів, питання відповідальності перебувають поза сферою галузі зв'язку. На нашу думку, це є хибною позицією.

А тому вважаємо за необхідне сформулювати власне визначення галузі зв'язку як об'єкта державного контролю, під яким слід розуміти *сукупність підприємств, установ та організацій, які на основі норм адміністративного права України здійснюють діяльність з приводу надання послуг та засобів поштового та електричного зв'язку для споживачів – органів державної влади, місцевого самоврядування, оборони та безпеки держави, окремих громадян та їх об'єднань, одним із суб'єктів якої є орган (посадова особа), яка наділена владними повноваженнями.*

Література:

1. Конституція України [Текст] : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР [зі змінами та допов.] // Відомості Верховної Ради України. – 1996. № 30. – Ст. 141.
2. Авер'янов В. Реформування українського адміністративного права: ґрунтовний привід для теоритичної дискусії / В. Авер'янов // Право України. 2003. № 5. С. 117119.
3. Государственное управление: Основы теории и организации: Учебник / Под ред. В.А. Кобзаненко. – М.: Статут, 2000. – 912 с.
4. Про телекомунікації [Текст] : Закон України від 18.11.2003 № 1280-IV [зі змінами та допов.] // Голос України від 23.12.2003 № 244. або // Офіційний вісник України. – 2003. № 51. – Т. 1 – Ст. 2644.
5. Про зв'язок : закон України від 16.05.1995 № 160/95-ВР : [втратив чинність] : [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

Невядовський В.О. Галузь зв'язку як об'єкт державного контролю / В.О. Невядовський // Розвиток наукових досліджень 2014: Матеріали десятої міжнар. наук.-практ. конференції (Полтава, 19-21 травня 2014 р.) – Полтава: ІнтерГрафіка, 2014. – Т.5. – С. 55-58.